

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2539 และช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2544 โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งใช้อัตราส่วนกำไรต่อสินทรัพย์เป็นตัวแทนของตัวแปรตาม และใช้อัตราส่วนจำนวน 4 อัตราส่วน คือ (1) อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์ (L_{iA}) (2) อัตราส่วนเงินฝากต่อสินทรัพย์ (D_{iA}) (3) อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ (C_{iA}) และ (4) อัตราส่วนการกระจุกตัวของเงินฝาก (C_{iR}) เป็นตัวแทนตัวแปรอิสระ การศึกษายังได้วิเคราะห์ฐานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้ข้อมูลงบการเงินในรายงานประจำปี 2545 การวิเคราะห์ทั้ง 4 กรณี คือ (1) กรณีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ (2) กรณีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลาง (3) กรณีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก และ (4) กรณีธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ ซึ่งผลการศึกษสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

6.1 ผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย

อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์ (L_{iA}) จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2539 ทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยและกรณีธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของกำไรต่อสินทรัพย์ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี มีการกันสำรองไม่ตรงตามความเป็นจริง เพื่อทำให้งบการเงินแสดงฐานะและผลการดำเนินงานไม่ตรงตามความเป็นจริง ทำให้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระได้ ส่วนในช่วงปี 2540 – 2544 อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์ก็ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ได้เช่นกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากในช่วงดังกล่าวระบบธนาคารพาณิชย์เกิดวิกฤตสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ประสบผลขาดทุน จึงทำให้อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของกำไรต่อสินทรัพย์ได้

อัตราส่วนเงินฝากต่อสินทรัพย์ (D_{iA}) จากการศึกษาพบว่าในช่วงปี 2533 – 2539 ธนาคารพาณิชย์ไทยทุกกลุ่มให้เครื่องหมายเป็นไปตามคาดหวังคือให้เครื่องหมายเป็นลบ ยกเว้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็กที่ให้เครื่องหมายเป็นบวก และมีเพียงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางเท่านั้นที่ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างมีนัย

สำคัญที่ $\alpha = 0.1$ ส่วนในช่วงปี 2540 – 2544 ทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย อัตราส่วนเงินฝากต่อสินทรัพย์ให้ค่าสัมประสิทธิ์เป็นไปตามความคาดหวังคือให้เครื่องหมายเป็นลบ ยกเว้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางที่ให้เครื่องหมายเป็นบวก การที่สัดส่วนเงินฝากต่อสินทรัพย์มีสัดส่วนที่สูงขึ้นจะสะท้อนถึงต้นทุนดอกเบี้ยจ่ายที่สูงขึ้นของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งทำให้ความสามารถในการทำกำไรลดลง

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ ($C_{i,A}$) ในช่วงปี 2533 -2539 จากการศึกษาพบว่า มีเพียงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางที่ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.1$ จากผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านจำนวนตัวอย่างของข้อมูล และในช่วงปี 2540 – 2544 ผลการดำเนินงานของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยประสบผลขาดทุนจึงทำให้อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ไม่ค่อยเป็นไปตามที่คาดหวัง

อัตราส่วนการกระจุกตัวของเงินฝาก ($C_{i,R}$) ในช่วงปี 2533 -2539 จากการศึกษาพบว่า มีเพียงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางเท่านั้นที่ให้ผลการศึกษาเป็นไปตามคาดหวัง คือให้เครื่องหมายเป็นบวก ส่วนกลุ่มอื่นที่ให้ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดหวังอาจเป็นเพราะในช่วงเวลาดังกล่าวกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่จะไม่ค่อยเน้นหาเงินทุนภายในประเทศโดยจะหาเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อปล่อยสินเชื่อภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เพราะต้นทุนการกู้เงินจากต่างประเทศถูกกว่าในประเทศ ทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามคาดหวัง ส่วนในช่วงปี 2540 – 2544 จากการศึกษาพบว่าทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยให้ผลการศึกษาที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงดังกล่าวระบบธนาคารพาณิชย์ไทยประสบภาวะขาดทุน เป็นจำนวนมาก แต่ปริมาณเงินฝากมิได้ลดลงตาม แต่จากการศึกษาก็พอเข้าใจได้ว่ากรณีที่ปริมาณเงินฝากสูงขึ้นจะแสดงถึงอำนาจทางการตลาดที่สูงขึ้นตามไปด้วย

6.2 ฐานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย

จากการศึกษาฐานะทางการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้บุคคลและงบกำไรขาดทุนประจำปี 2545 ของธนาคารพาณิชย์มาวิเคราะห์อัตราส่วนทั้ง 5 ด้านคือ การวิเคราะห์ความคล่องตัวทางการเงิน การวิเคราะห์นโยบายในการลงทุน การวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ การวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินกองทุน และการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยได้ว่า ในปัจจุบันนี้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยเริ่มที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบสากลให้มากขึ้น ซึ่งสังเกตนับตั้งแต่เกิดวิกฤต

การคลังทางการเงินปี 2540 ธนาคารพาณิชย์ที่ในสมัยก่อนจะติดอยู่กับภาพลักษณ์ต้นตระกูลใด ต้นตระกูลหนึ่งในการเป็นเจ้าของ การบริหารงานก็จะเป็นลักษณะการสืบทอดทายาทกันต่อ ๆ กัน มา แต่ในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ไทยในลักษณะนี้เริ่มที่จะไม่มีให้เห็นแล้ว เป็นเพราะประเทศไทย เริ่มเปิดเสรีทางการเงิน ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในธนาคารได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดการแข่งขันในรูปแบบใหม่ การจัดกลุ่มธนาคารพาณิชย์จะเปลี่ยนไปเป็น 3 กลุ่ม คือธนาคารพาณิชย์เอกชน ธนาคารภาครัฐ และธนาคารพาณิชย์ที่ชาวต่างชาติถือหุ้นมากกว่า 50% ปัจจุบันประเทศไทยมีธนาคารพาณิชย์ที่ชาวต่างชาติถือหุ้นมากกว่า 50% อยู่ถึง 4 ธนาคาร ซึ่งผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารเหล่านี้เป็นธนาคารต่างชาติที่มีทั้งประสบการณ์และประสิทธิภาพการบริหารงานทางด้านธนาคารเป็นอย่างดี ทำให้ในปัจจุบันกลุ่มธนาคารดังกล่าวจึงเป็นธนาคารที่น่ากลัวในเรื่องการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของภาครัฐ ปัจจุบันจึงเริ่มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงาน การให้บริการขนาดใหญ่ เพื่อที่จะรับรองการแข่งขันกับธนาคารที่ชาวต่างชาติถือหุ้น แต่อย่างไรก็ดี ธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของรัฐก็มีจุดแข็งอยู่ 2 ประการคือ การมีสาขาอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศ และความซื่อถือของประชาชนต่อธนาคารยังมีอยู่มาก ซึ่งเป็นผลทำให้ธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ยังคงรักษาส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ได้อยู่ แต่อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของรัฐต่างก็ต้องปรับตัวและหากลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการหารายได้และรักษาส่วนแบ่งตลาด ซึ่งสังเกตได้จากในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์เริ่มที่จะมีการปรับปรุงการให้บริการอื่น ๆ ซึ่งเดิมจะเน้นแต่บริการการให้สินเชื่อ แต่ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการได้หลายรูปแบบ เช่น รับชำระค่าสาธารณูปโภค การให้บริการด้านประกันภัย ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ธนาคารมีรายได้จากค่าธรรมเนียมเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของรัฐจะต้องเร่งปรับตัว เช่น ด้านการให้บริการ การออกบริการใหม่ ๆ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะไม่เช่นนั้น ธนาคารขนาดเล็กที่ชาวต่างชาติถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความพร้อมทางด้านเงินทุน เทคโนโลยี และประสบการณ์ในการบริหารธนาคารพาณิชย์ระดับสากล จะมาแย่งส่วนแบ่งตลาดในประเทศไปจนหมดสิ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในปี 2545 ทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย ยังมีความเข้มแข็งในด้านการดำเนินงาน โดยสังเกตจากอัตราส่วนเงินกองทุน ที่ทุกธนาคารจะสูงกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพียงแต่ในอนาคตจะต้องเกิดการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะธนาคารขนาดเล็กที่ชาวต่างชาติถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ จะเป็นผู้นำตลาดในการให้บริการ โดยเฉพาะสินเชื่อส่วนบุคคล ที่ปัจจุบันธนาคารขนาดเล็กได้เน้นการให้บริการด้านนี้เป็นพิเศษ และพยายามแย่งส่วนแบ่งตลาดจากธนาคารพาณิชย์เอกชนและธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ทำให้ธนาคารต่าง ๆ ต้องปรับตัวและหากลยุทธ์เพื่อรองรับการแข่งขันที่รุนแรงได้

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ เชื่อว่ายังมีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณของข้อมูล ซึ่งถ้าได้ข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระยะเวลาได้ละเอียดมากกว่านี้แล้ว ผลการศึกษาอาจจะเห็นภาพการวิเคราะห์ที่ได้ชัดเจนมากกว่านี้

2) จากการศึกษาเชื่อว่า ยังมีตัวแปรอิสระตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม เช่น สภาพคล่องทางการเงินในระบบ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อัตราดอกเบี้ยในประเทศและภายนอกประเทศ รวมทั้งการกำหนดนโยบายจากทางภาครัฐ และภาวะเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งมีผลต่อระบบสถาบันการเงินไทยได้อย่างรวดเร็ว